

DİSİPLİN VE ÇALIŞMA DÜZENİ İLE İLGİLİ BİR ÖRNEK - OLAY

Doç. Dr. Vahdet AYDIN

TOPRAKSU M. BÖLGESİ MÜDÜRLÜĞÜ*

TOPRAKSU M. Bölgesi Müdürü Ruhi Yazıcı 13.4.1974 günü Bölgesi disiplin kurulundan aşağıdaki yazıyı aldı.

“Ziraat Yük. Mühendisi Akif Demir ile. Şöför Recep Kotan arasında vukubulan ve amirin (Akif Demir) dövülmesi ve gömleğinin yırtılması ile neticelenen çirkin hadise dolayısı ile Recep Kotan hakkında Komisyonumuzca *ihraç* kararı verildiği malûmlarıdır.

Üst Disiplin Kurulunun (ÜDK) birinci bozma kararında da belirtildiği şekilde başlangıçta Akif Demir, hadiseleri açıklamaktan hadisenin yarattığı manevi tesirlerinden kurtulamadığı için imtina etmekte olduğu gibi henüz açıklanmamış bir durum yarattığından disiplin kurulumuz yaptığı ikinci toplantıda hadiseyi daha da açıklama imkânına sahip olmuştu. Böylece verdiği kararın isabetine inanmıştır. Yoksa Üst Disiplin Kurulunun kararına veya yetkisine karşı bir tutum içinde bulunmamış sadece hakikatın ortaya çıkmasına çalışmıştır.

ÜDK'nun sık sık şoför Recep Kotan'ın kullandığı “hürmetsizlik” ifadelerini kullanması bir tarafa, hadisenin ağırlığını bırakarak Komisyonumuzun, ihraç kararını ele alması ve “Özel gayret sarfettiği” mealindeki ifadeleri bizleri ciddiye rencide etmiştir. Hakikatle hiçbir ilgisi olmayan ve birisini müdafaa edebilmek için Komisyonumuzu töhmet altında tutmasının anlam ve maksadı anlaşılmamıştır.

Komisyonumuz, hem de titizlikle. adalet ve hakkaniyet ilkelerine şimdiye dek sadık kalmış ve CEZA MAKİNESİ olmaktan uzak kalabilmesi şuuruna eriştiğini ispatlamış olduğu kanaati ve rahatlığı içinde bulunmaktadır.

* Gerçek durum ve ilişkilerin oldukları gibi yansıtılmasına özen gösterilen «Örnek Olayı»da kişi ve yer adları değiştirilmiştir.

Emirlere, talimatlara, Toplu sözleşmelere, kanunlara ve üst makamlara saygılıyız. Ancak ÜDK'nun kırıci tutumu, suizanni dolayısı ile daha uygun kişilerden oluşacak bir disiplin kurulunun kurulmasına imkân vermek için bu görevimizden affedilmemize müsaadelerini ve duygu ve düşüncelerimizin ÜDK'na duyurulmasına delâletlerini arz ederim”.

13.4.1974

(Başkan ve üyelerin isim ünvan ve imzaları.)

M. Bölgesi Müdürü Bay Ruhi Yazıcı kendi odasında yanında Disiplin Kurulundan Bay Neşet Dilik ve vak'a yazıcısı olduğu sırada canını sıkan bu konu üzerinde konuşuyordu.

TOPRAKSU M. BÖLGESİ MÜDÜRLÜĞÜ

TOPRAKSU M. Bölgesi Müdürlüğü, Köy İşleri Bakanlığı TOPRAKSU Genel Müdürlüğü'ne bağlı, genel olarak hepsi aynı nitelikte görev yapan 16 Bölge Müdürlüğünden biridir. Bu Müdürlüklerin ortak ana amaçları, Türkiye'nin toprak ve sularının ele alınan birim saha için en verimli şekilde kullanılmasıdır.

Her Bölge müdürlüğünde bir müdürün başkanlığında bir müdür yardımcısı ve onun altında teknik şubelerle bir idari şube ve bu şubelerin elemanları yer almaktadır. Birer ziraat Yüksek Mühendisinin yönettiği bu teknik şubeler;

- Toprak Muhafaza
- Küçük su işleri
- Proje uygulama
- Makina
- Kredi ve Teşkilâtlandırma
- Toprak Etüd ve Laboratuar

şubeleridir. Her şubenin içerisinde yardımcı birim ve elemanlar yer almakta, ayrıca teknik şubelerde çoğu ziraatçı olan teknik elemanlar çalıştırılmaktadır. Yardımcı personeli; topograflar, desinatörler, sekreter ve daktilolar, soförler ve hademeler meydana getirmektedir.

TOPRAKSU'da yardımcı personelin; az sayıdaki bir kısmı, memur, fakat büyük çoğunluğu sigortalı ve sendikaya bağlı işçi statüsü ile çalıştırılmaktadır.

Devlet Personel K. nun yürürlüğe girmesinden önce, yüksek maaş kademelerine hak kazanmış bazı eski görevliler dışındaki baş mühen-

dis. mühendis ve diğer teknik elemanlardan isteyenler de sigortalı olarak çalışır durumda idiler, ve bu gibilerin sayısı ekseriyeti teşkil ediyordu.

Müdür Ruhi Yazıcı ile, disiplin kurulu üyesi Neşet Dilik'in üzerinde konuştukları olay aşağıdaki şekilde bir gelişim göstermişti:

Olayın Gelişimi:

Dokuz ay önce, M. Bölgesi Müdürlüğü, Toprak Muhafaza şube Müdürü, Ziraat Yüksek Mühendisi Akif Demir, aynı şubeden Zir. Yük. Müh. Cafer Alyanak ve Topograflardan İdris Timur, M. Bölgesi şoförlerinden Recep Kotan'ın yönetimindeki steysin araba ile, Bölgeleri içerisine dahil olan Şenpınar yöresindeki Geyikli yatırım projesini incelemek üzere araziye çıkmışlar; fakat ekip başı Akif Demir ile, şoför Recep Kotan arasında yumruk yumruğa dövüşe varan olay nedeni ile, görev yapamadan geri dönmüşlerdi.

Olaydan sekiz gün sonra Akif Demir'den M. Bölgesi Müdürlüğü şu dilekçeyi aldı:

"Müdüriyet Makamına

22 Ekim 1973 Pazartesi günü Şenpınar Projesi sahalarını tetkik etmek üzere Recep Kotan idaresindeki steysin ile giderken adı geçen şoför ile aramızda bazı resmi şoföre yakışmıyacak davranışları yüzünden hadiseler cereyan etmiştir.

Bu durumda vukuu muhtemel başka hadiseler de meydana gelebileceğini düşünerek seyahatin gayesi olan Geyikli'ye gitmek yerine dönmek mecburiyeti hasıl olmuştur.

Bahsi geçen şoför hakkında tahkikat açılmasını ve gerekli kanunî işlemin yapılması hususunu arz ederim".

31.10.1973

Akif Demir

Zir. Yük. Müh.

imza

Bu dilekçe, M. Bölge Müdürlüğü Müdür yardımcısı tarafından gerekli tahkikatın yapılması için Makina Başmühendisliğine aynı tarihte havale edilmişti. Makina Başmühendisi Danyal Ulutan'ın yaptığı tahkikatla ilgili yazısı aşağıdadır.

"Müdüriyet Makamına

İlgi : 31.10 1973 tarih ve yazımız

Ziraat Yüksek Mühendisi Akif Demir'in 31.10.1973 tarihli dilekçesinde konu edilen hadise hakkında ilk tahkikat tarafımdan yapılmış, Akif Demir, Cafer Alyanak ve İdris Timur'un ifadeleri ile şoför Recep Kotan'ın yazılı ifadeleri ekte sunulmuştur.

Tarafların ve şahitlerin ilk ifadeleri birbirinden farklı görülmektedir. Hadisede disiplinsizlik görülüp görülmediğinin daha ayrıntılı olarak tesbiti için konunun disiplin kurulunda tetkik edilmesinin uygun olacağı kanaatindeyiz, arz ederim.

Danyal Ulutan
Mak. Baş. Müh. V.
imza

İfadeler

1. Akif Demir gerekli tahkikatın yapılmasını istemiş dilekçesine ilâve edecek birşey olmadığını bildirmiştir.

2. Tanık Cafer Alyanak'ın ifadesi de hadiseyi genel hatları ile anlatmakta idi. Bu ifadede "Şoför Recep Kotan yola çıktığımız andan itibaren olur olmaz lafa karışıyordu. Şafaklı barajına girmek için biz bekçi ile konuşurken sözümüzü kesip bekçiye müdahale ediyordu. Akif Bey yumuşakça "sen sus bakalım, bekçi ile biz konuşalım" dedi... Baraja girmemize müsaade edilmedi. Şoför olduğumuz yerden manevra yapıp dönmesi gerekirken, içeri girmek istedi... saat 13 olmuştu. Civar-daki bir ağacın altında kumanyalarımızı yemek için durduk. Şoförden ilerdeki evden tuz getirmesini istedik. O, hep birlikte gidelim dedi. Akif Beyle asıl tartışma burada oldu. Aralarına girerek kötü bir hadiseyi önledik..." diyordu.

3. İdris Timur da ifadesinde fazla değişik bir şey söylemiyordu. Ancak "dönüşte yemek yemek için bir ağacın altına doğru sapmasını Akif Bey şoförden istedi. O işitmez göründü, benim ikazımla arabayı durdurdu ve saptı. Tuz getirme mes'elesinde de iki kişinin birbirlerine bağırdıklarını ve asıl hadisenin burada meydana geldiğini" söylüyordu.

4. Recep Kotan ifadesinde şöyle diyordu:

"..... saat 12 olmuştu. Tabii yemek zamanı idi. Yemek yiyeceğiz dediler. Gidip köyde durdum. Ramazan olduğundan her yer kapalı idi. Yemek bulamadılar. Sonradan et almışlar. Hareket ettik. Barajı görmek istediler. Olur dedim. Tuz unuttuklarını söylediler. "merak etmeyin ben size tuz bulurum" dedim. Dönüşte sağa sap dediler. Saptım. Dur dediler durdum. Sen git tuz al gel araba ile dediler. Orada

yemek yiyeceklerine karar verdiklerini bilmiyordum. Anladığıma göre biz oradan tuzu alıp başka yerde yemeklerini pişireceklerdi. Zahmet edip inmeyin dedim ve aynı zamanda bunlara bir nezaket ve hürmet lütfunda bulundum. Oysa benim hürmet ve nezaketime karşı Akif bey “dur ulan, fazla konuşma, git tuz getir” dedi. Ben de Akif bey bu ne acaip lâf konuşuyorsun” o yine “konuşma ulan” “s. git” dedi. Çok ağırıma gitmişti. Gururum, izzeti nefsim kırıldı. Bu kelimeler çok ağırmana taşır. Buna rağmen “Akif bey kelimelerine biraz dikkat et karışındaki nihayet bir insandır” dedim. Arabadan inip üzerime yürüdü. Ben de indim, bana yumruk salladı. Ben de kendimi döğdürür müyüm. Karşılık verdim. Buna rağmen yine gidip tuzlarını getirdim. Yemeklerini pişirip yediler. Tabii ki ben bu yemeğe ortak değildim. Oruçlu idim. Oradan geri döndük. Şayet düşünülürse bir vasıtanın ve dört elemanın bu kadar yol yapması kaç mal olur. İşte burada şahsi meselelerine karşı keyfi iş yapmıştır. Bu da vazifeye su istimaldir. Bu hadise vazife esnasında olmadı. Bir iş yerinde olmadı. Kendi yemek davasında ve mesai haricinde şahsına hizmet ettirme istemesinden oldu” (*)

Recep Kotan son olarak, Akif Beyin bir üst olarak asta nasıl hareket edeceğini bilmediğini, “sevgi ve şefkatin eşit ve karşılıklı olabileceğini” söyleyerek tanıkların “Allah için doğru konuşmalarını” istedi.

Danyal Ulutan’ın yukarıdaki yazısı ve ekleri M. Bölgesi Müdür yardımcısının iması ile 6.11.1973 günü Bölge Disiplin kuruluna havale edilmişti.

3’ü müdüriyetten, 3’ü sendikadan olmak üzere 6 kişiden meydana gelen bölge disiplin kurulu toplanıp ilk tahkikat dosyasını inceledi. İfadeleri genel ve kapalı bulan kurul, yeniden tarafların açıklamada bulunmasına karar verdi.

— Zir. Y. Müh. Akif Demir; fazla birşey söylemedi. Konunun tanıklarca aydınlatılmasının daha uygun olacağını söyledi. Ancak, sorulan çeşitli sorular ve bu arada kendisine, “bir hakaret, bir döğüşme oldumu?” sorusuna “tabii oldu” dedi.

— Şöfor Recep, ikinci uzun izahatında, hemen hemen ilk ifadesini tekrarladı. Mühendisin yüzüne yumruk vurmadığını, belki yere düşerken yaralanmış olacağını, konuşmalara müdahalesinin onlara yardım için yapıldığını ve oruçlu olduğu hususlarını vurguluyarak, tekrar belirtti.

— Cafer Alyanak Akif beyle şoför arasında kavgaya varan karşılıklı sözleri daha belirgin hale getirdi. Örneğin yemek yenecek yerde Akif beyin “sen ne karışyorsun bak hâlâ konuşuyor terbiyesiz” dedi-

(*) Metinde yer alan tırnak içindeki ifadelerde hiç bir değişiklik yapılmamıştır.

ğini, şoförün de “sözlerine dikkat et” “ne olmuş yani” gibi önemsemez cümlelerine yer verdi. Ayrıca Akif Beyin yüzündeki yarayı temizlemek için arabada gerekli sıhhi yardım malzemesi olup olmadığını sorduğunda ve bunu bir kaç kere tekrarladığında şoförün hep olumsuz cevap verdiğini ve dönüşte Akif Bey ayrıldıktan sonra şoförün kendisine “Cafer bey, Akif bey beni şikâyet etmesin. Ben zaten kendiliğimden ayrılacağım” dediğini söyledi.

— Topograf İdris Timur da hemen hemen ilk belirttiği noktalar üzerinde durdu.

Tarafların ifadelerini 10.11.1973 Cumartesi günü alan Disiplin Kurulu, üyelerinin konu üzerinde düşünüp daha sağlam kanaate varmalarını sağlamak için Pazartesi günü toplanmak üzere dağıldı.

Pazartesi toplanan Disiplin Kurulu konuyu yeniden ele aldı. Konu hakkında Disiplin Kurulu'nun görüşü aşağıdaki şekilde saptandı:

“Kurulumuz 12.11.1973 günü saat 9.00 da toplanmıştır. Toplantıda ilk olarak üye (sendika temsilcisi) Lütfi Çınar'ın iki teklifi incelendi.”

1. Birinci teklif olan üye kararlarının kapalı olarak yapılması, ki bu teklif reddedilmiştir.

2. İkinci teklif ise Recep Kotan'ın dosyasında cezai durumun tesbiti olmuştur. Bu teklif kabul edilerek dosyası incelenmiş ve aşağıdaki netice çıkarılmıştır (*)

Sicil No.	Sıra No.	Adı Soyadı	Pozisyonu	Aldığı ceza	Tarih
51	13	Recep Kotan	Şoför	İhtar	17.8.71
		Recep Kotan	Şoför	İhtar	17.8.71
		Recep Kotan	Şoför	İhtar	28.11.72

Kararın gerekçesi mahiyetinde, olup bitenlerin hikâyesi yapılmakta ve şoförün daha göreve çıkarken disiplinsiz (yol seçimi ile ilgili olarak) davranışlarının görüldüğü ve bu halin sürüp gittiği kaydedilerek tanıkların ifadesinden Akif Beyin şoföre “ulan” ve “s. git” dediği hususunun şoförce uydurulduğu kanaatinin uyandığına yer verilmiş ve netice olarak:

“Tahkikat evrakının tetkiki ve ilgililerin ifadeleri ve yukarıda özetlenen hadisede şoför Recep Kotan'ın durumunun TOPRAKSU

(*) Recep Kotan'ın önceden almış olduğu bu ihtarlar personelle geçimsizlikle ilgili olup, son ihtar da kendisi ile ilgili bir işlemin kaydedilmesini unutan bir memureyi dövmeye teşebbüs etmiş bulunmasından ötürü verilmiştir.

Genel Müdürlüğü ile Tarım-İş Sendikası'nın aralarında akdedilen 1.3.73- 1.3.75 tarihli sözleşmenin Ek. 7 cetvelindeki Cezai müstelzim hareketler (bkz. Ek: 1) bölümündeki 29-19-17 sayılı cezalara isabet ettiği cihetle şoför Recep Kotan'ın Toplu Sözleşmenin 116, maddesi gereğince 15 gün içinde üst Disiplin Kuruluna itiraz hakkı saklı kalmak üzere ihracına ekseriyetle karar verilmiştir.

“Sendika temsilcileri cezai müstelzim hareketler bölümünde muhtelif maddelerin uygulanmasını istemişlerdir. (Selahattin Erdoğan 16 ve 19-Sevim Böcekci 19 ve 21, Lütfi Çınar 19).” 12.11.73.

Kurul üyeleri ve imzaları.

Disiplin Kurulunun kararını tebelluğ eden şoför Recep Kotan, Üst Disiplin Kurulu (ÜDK)'na havalesi isteği ile M. Bölgesi Müdürlüğüne, müddeti içerisinde itiraz dilekçesini sunmuştu. Müdürlük, Disiplin Kurulu Kararını, Recep Kotan'ın itiraz dilekçesi ekli olarak ÜDK'na göndermişti.

Kotan uzun dilekçesinde, mahalli disiplin kurulu kararının “adalet, mantık ve insaf dışı” olduğunu şu gerekçelerle reddediyordu.

— Davacı ve tanıkların ifadeleri açık değildir. üstelik ifadeler birbirini tam tutmamaktadır diyordu.

— Küfüre muhatap olduktan sonra da kavgayı kendisinin başlatmadığını kavgayı kendisine küfür eden davacının başlattığını ileri sürüyordu.

Kotan'ın dilekçesinin son paragrafı aynen şu şekilde idi:

“Sayın ÜDK üyelerinin, hadisenin oluş şeklini tekrar gözden geçirmelerini ve şahitlerle, Akif Demir'in ifadelerine ve benim ifademe tekrar başvurmalarını, ayrıca hadisenin oluşundan evvel karımın beni dört çocukla birlikte bırakıp kanun ve haya dışı bir davranış içinde kaçmasının beni manen perişan ettiğinin dikkate alınmasını, Disiplin Kurulu'nun ihraç kararının şahsi ve ailevi perişanlığımı daha da artırarak dört çocukla birlikte beni maddi ve manevi yönden büyük bir çıkmaza soktuğunu, herşeye rağmen hadiseden son derece üzüldüğümünden tekerrürüne mahal vermeden Sayın Akif Demir'den özür dilemeğe hazır olduğumu bilgilerinize arz ederim. Saygılarımla”.

imza.

ÜDK, belgeler üzerinde yapmış olduğu inceleme sonucu, mahalli disiplin kurulu kararını bozmuştu.

ÜDK'nun bozma kararı ile Recep Kotan'a ait dosya, Köy İşleri Bakanlığı VIII. D. Başkanlığı tarafından 8.1.1974 tarihinde M. Bölgesi Müdürlüğüne gönderildi.

ÜDK. kararına esas olmak üzere hadiseyi "Olayın Özeti" başlığı altında en ince ayrıntılarına kadar işlemiş, ancak bu izahatın okuyanlara, Akif Demir'i kınayan ve şoförü koruyan açık bir izlenim verecek tarzda kaleme alındığı anlaşılıyordu. Örneğin;

— Yemek yenecek yerde şoförün orada yemek yenileceğini bilmiyeceği,

— A. Demir'in dilekçesini hadiseden 8 gün sonra verdiği ve gerek bu "kısa dilekçede gerekse alınan ifadesinde gerekli açıklamaları yapmaktan ısrarla kaçındığı",

— Hadiseyi Akif Demir'in başlattığı,

— Şoförün oruçlu olduğu 4 çocuğu ile karısının kendisini terk ettiğinin verdiği moral çöküntü'nün etkisinde kaldığı,

— Şaförün özür dilemeğe hazır olduğu ve ihraç edilirse perişanlığının daha da artacağı hikâye ediliyordu.

Kararın "Sonuç" kısmı aynen şöyle idi:

22 Ekim 1973 Pazartesi meydana gelen olayda tanıkların ifadelerine göre Akif Demir'in 2. safhada Recep Kotan'a "Terbiyesize bak, hâlâ söylüyor, bizim işimize karışma, ukalalık etme" gibi ölçüyü aşan gereksiz hitaplarını, oruçlu olduğundan yemeye katılmayan ve ailevi sıkıntıda bulunan şoförün "ben size ne saygısızlıkta bulunuyorum, ne olmuş sanki" gibi sözlerle karşılmasını takiben Akif Demir'in üzeri'ne yürümesi ile işin alevlendiği anlaşılmaktadır.

Kumanyaya dahil olanların unuttukları tuzu civardaki evden alması yolundaki Akif Demir'in isteği görevle ilgili olmadığı halde, oruçlu şoför bundan kaçınmamış ve münakaşadan sonra da gidip getirmiştir.

Olaydan 8 gün sonra 31.10.1973 günlü yazı ile konuyu bölge müdürüne bildiren Demir'in bu gecikmesi ilginç görüldüğü gibi, olay hakkında izahat vermekten her safhada ısrarla kaçınarak "şoförle aramızda resmi bir şoföre yakışmıyacak bazı davranışları yüzünden hadiseler cereyan etmiştir", demekle yetinmesi ve işyeri Disiplin Kuruluna verdiği 10.11.1973 günlü kısa ifadesinde "sadece bana hürmetsizlik etmiştir. Hadiseyi şahitlerden öğrenmeniz daha uygun olur" şeklinde konuşması, olayda mevcut ortam ve şartlar içinde kendisinin de hoşuna gitmeyen bazı tutum ve davranışlarının kendi nefesine karşı bir nevi dolaylı ve gizli itirafı anlamını taşımakta ve belki de pişmanlık havasını estirmektedir.

Yukarıda açıklanan düşüncelerin ışığı altında gerek şikâyetçinin tutum, gerekse tanıkların beyanları karşısında işyeri disiplin kurulunun olayı tavsif ve kabul şekli ile uyguladığı cezalar listesindeki maddelerde isabet görülemediğinden verilen ceza kararının bozulmasına ve buna göre gereği takdir olunmak ve bizzat şikâyetçinin "hürmetsizlik" olarak değerlendirdiği olay hakkında işyeri Dis. Kur. ca gerekli karar verilmek üzere dosyasının mahalline gönderilmesi için ilgili VIII, Daireye iadesine 27.12.1973 günlü oybirliği ile karar verildi".

Başkan ve üyeler(*)

Ünvan isim ve imzalar

2.2.1974 günü M. Bölgesi Disiplin Kurulu Başkanı Disiplin Kurulu'nun ikinci raporunu (kararını) bir yazı ile müdüriyete bildirdi.

Bu kararda özellikle şu noktalar üzerinde durulmuştu:

a) A. Demir, detaylı olarak verdiği ifadede, şoförün kendisine haber gönderip ricada bulunarak, zaten ayrılacağı, kişisel ve ailevi perişanlığını daha da arttırmaması için rica ettiği ve özür dildiği nedeni ile müracaatını geciktirdiği, fakat şoförün ayrılmak niyetinde olmadığına anlaşılmış bulunması,

b) Akif Demir'in ve tanıkların ikinci kez ifadeleri ile de belirttikleri gibi şoföre onun iddia ettiği gibi "ulan", "s. git" gibi kelimeler kullanmadığına kanaat getirilmesi,

c) Akif Demir'in ayrıntılı ifade vermemesinin Ü.D.K.'nun iddiası gibi bir pişmanlıktan değil, konuyu bir gurur mes'elesi yaptığı ve bunun DK ve örgüt yönetiminin başka yollarla, örneğin şahitlerin ifadesi ile saptamasını tercih ettiğinin anlaşılmış bulunması,

d) Şoförün sadece bir hürmetsizlik değil, A. Demir'in giyilmeyecek şekilde gömleğini yırttığı (nitekim topografin yedek gömleğini giyip, yırtılmış gömleğini arazide terk etmiş olduğunun saptanması) ve yüzünü yumrukla yaraladığı ve yüzünün kan içinde kalmış bulunması,

e) ÜDK'nun hadisleri birbirine karıştırmış bulunması nedeni ile göreve çıkıştan itibaren şoförün devamlı serkeşlik ettiğinin gözden kaçırılması,

f) Akif Demir'in ve tanıklarının 2. ifadesinde belirttiklerine göre şoför, barajda sözleri kesildiği için asabı bozulmuş ve dönüşte kasislerde arabayı kasden hızlı sürmüş dur dedikleri yerde durmayıp hızlanmış,

(*) ÜDK başkanı, Genel Müdürlük Hukuk müşaviri idi.

ikinci ikazda aniden fren yapmıştır. Bunun üzerine A. Demir "Şimdi anlaşılıyor neden kimse seninle araziye çıkmak istemiyor" demiştir.

g) Müdüriyet idari işler şefliğinden öğrenildiğine göre şoförün gerek bölge DK'na gerekse ÜDK'na ifade ettiği gibi 4 çocuğu değil, bir çocuğu olduğu anlaşılmıştır.

Yukarıdaki hususları dikkate alan komisyon ekseriyetle ilk kararının, yani şoförü ihraç kararının isabetli olduğunu belirtip yine ekseriyetle ihraç kararı vermiştir. Sendika üyeleri bu kere de ihraç kararına karşı çıkmışlardır.

Müdüriyet Disiplin Kurulu'nun bu ikinci ihraç kararını Recep Kotan'a tebliğ etmiş, o da müddeti içerisinde ÜDK nezdinde itiraz hakkını kullanarak itiraz dilekçesinin ÜDK'na ulaştırılması için M. Bölgesi Müdürlüğüne vermişti. Bilinen usul kaidesi dahilinde Recep Kotan'ın dosyası ve dilekçesi bir yazının ekleri olarak TOPRAKSU Genel Müdürlüğü VIII. Dairesine gönderilmişti.

Kotan ikinci itiraz dilekçesinde de birincideki hususları tekrarlayıp mahalli disiplin kurulu kararının gayri adil ve insafsız olduğu üzerinde durarak, kararın bozulmasını talep ediyordu.

Genel Müdürlükte yine ilgili prosedür izlenerek ÜDK aşağıdaki kararını vermişti.

"..... İşyeri disiplin kurulu tarafından çoğunlukla verilen 12.11. 1973 günlü ihraç kararına karşı ilgilinin itirazı üzerine üst disiplin kurulunca gerekli inceleme yapılmış iki safhada meydana gelen olayın cereyan şekli hakkında deliller etrafı şeklinde tahlil, münakaşa edilmek suretiyle değerlendirmeye tabi tutulduktan sonra işyeri disiplin kurulunun olayı tavsif ve kabul şeklinde ve uyguladığı cezada isabet görülmediğinden bizzat şikâyetçinin hürmetsizlik olarak değerlendirildiği olay hakkında işyeri disiplin kurulunca hürmetsizlikten gerekli karar verilmek üzere ihraç kararı o y birliği ile bozulmuştur.

Üst disiplin kurulu ilgilinin işyeri disiplin kurulunun verdiği karara karşı itirazı üzerine konuyu inceleyen ve neticede itirazın yerinde olup olmadığı yönünden taşra disiplin kurulu kararlarını bozmak veya itirazları red etmek yetkisini haiz ikinci derecede teminat süzgeci niteliğinde bir üst merci olup kararı bozulan taşra disiplin kurulunun üst disiplin kurulu kararına karşı ısrar yetkisi yoktur.

Olaydan 8 gün sonra müştekinin başvurması üzerine kovuşturmaya geçilerek gerek tahkike memur edilen görevli ve gerekse iş yeri disiplin kurulu tarafından deliller toplanıp ifadeler alındığı ve üst disiplin kurulu bozma kararında herhangi bir müphemiyet ileri sürül-

mediği ve ifadelerin yeniden alınması yönünde hiçbir istek ve işaret bulunmadığı halde bozma kararına uyulmak suretiyle bizzat şikayetçinin de belirttiği yönde hürmetsizlikten ceza vermesi icabeden iş yeri disiplin kurulunun resen ve yetki dışı davranışlara geçerek bozulan ilk kararında ısrar niteliğinde *özel bir gayretle* yeniden ihraç kararı vermesinde hakkaniyet, isabet ve toplu iş sözleşmesi hükümlerine uygunluk bulunmamıştır.

Bu durumda esasen ilk bozma kararına uyulması gerekirken *yetki dışında ve ısrar niteliğinde* verilen ikinci ihraç kararında bozulmasına gereği yapılmak üzere dosyasının mahalline yollanması için dosyanın VIII. Daire Başkanlığına tevdiine oybirliği ile 19.3.1974 günü karar verildi”.

Başkan ve üyeler isim, unvan ve imzaları

Gerek müdür Ruhi Yazıcı'ya, gerekse disiplin komisyonu üyesi Neşet Dilik'e göre ÜDK. nun bozma kararı ve bunun üzerine mahalli DK'nun istifası olayı çok ilginç ve kritik bir safhaya sokmuştu. Dokuz aydan beri bir sonuca bağlanamayan bu konunun örgüt içi çalışma düzenine bir takım olumsuz etkiler yaptığı ima ediliyordu.

Vak'a yazarının bir sorusu üzerine Ruhi Yazıcı “Mahalli Disiplin Kurullarının, ÜDK kararlarını aynen kabul edeceklerine dair, mevzuatta bir açıklık yoktur. Mahkeme kararlarında bile hakimlerin yargıtay kararlarına uymadıkları sık sık görülüyor...” diye cevaplamıştı.

Diğer yandan vak'a yazarı, Akif Demir ve Recep Kotan'ın kişilikleri başta olmak üzere daha başka bilgiler elde etmek ihtiyacını duyuyordu. Bu amaçla, Neşet Dilik'le bir kaç gün sonra buluştuklarında ona; Aktif Demir ve Recep Kotan hakkında kendisinin ve örgüt personelinin ne gibi kanaat beslediklerini, bu dokuz aydır bir sonuca bağlanamayan olayın örgüt içerisinde ne gibi etkiler yarattığını nakletmesini rica etti.

Dilik: “Önce Akif Bey'den başlayalım. Son derece çalışkan, son derece kabiliyetli bir insan, sadece bizim müdürlükte değil, Umum Müdürlük camiamızda ona denk eleman bulmak zor. Çok varlıklı bir aileye mensup ve kendisi de hayli zengin. İsme, unvana hiç değer vermez. Diğer yandan, çok dağınık, dikkatsiz, uyulması gerekli formalitelerden bihaber gözüktür. Üstlerini umursamaz, resmi ilişkilere karşı daima alay eden bir tutumdadır. Aslında kendisinden çok sonra mezun olan insanların idari yönden onun önüne geçmiş bulunmaları ve yönetimde onun gerektiğince takdir edilmemesi de bu yüzden olsa gerekir

Recep Kotan'a gelince; çok geveze, laubali ve kavgacı bir tip olarak bilinir. Onunla vazifeli personelin araziye çıkmak istemediğini bütün ilgililer bilir."(*)

Ayşe Sargın'ın kısa izahatı ve konuya katkısı için kendisine teşekkür edildikten sonra Neşet bey konuşmasına devam etti:

"Ben herkese iyilik yapmaya önem ve dikkat gösteren bir insanım. Astlarımı da görür, gözetir ve korurum. Bu konu disiplin kuruluna geldikten sonra şoför Recep de benim bu kurulda olduğumu duyunca çok sevindiğini ve bana çok güvendiğini sağda solda söylemiş. Kararımız aleyhinde çıkınca da benden bunu ummadığını yarı tehdid havası ile bir kaç yerde ileri sürmüş. Diğer yandan kendisi ile arada bir sertçe tartıştığımız Akif Demir karardan sonra "Neşet dürüstlük ve mertliğini burada da gösterdi. Kendisi ile aynı teşkilâтта çalışmak güzel bir şey" diye kanaatini bir kaç kez belirtmiş".

Vak'a yazarı; "teşkilatınızda benzer hadiseler sık sık görülür mü?"

Neşet Dilik: "Eskiden hiç tanık olmazdık. Son senelerde hademelere bile söz geçirmek mes'ele olmaya başladı. Sendikaların rolü burada ön planda En küçük anlaşmazlık hususlarında, haklı haksız işçinin yanında yer alıyor sendika. Kendi aramızda, gayri resmi konuşmalarımızda sendika temsilcileri bize hak veriyorlar, iş ciddileşince önceki tutum ve sözlerini unutuyorlar. Üzerinde durduğumuz hadisede de önce bize hak verdiler, şoförü kınadılar ihracından yana gözüksüler. Karar sırasında aniden değiştiler.

Gerek bu gerekse benzeri müesseselerde müdürlük ve daha yukarı idari pozisyonlar siyasi nitelik taşıdıklarından, sendikaların etkileri bu mevkileri de kapsamı içerisine alıyor.

Evet, benzer hadiseleri sormuştunuz. Bu sorunuza somut bir cevabım olacak. Bundan iki ay önce Bölgemiz dahilinde bir projemizi tetkik için araziye çıkan ekipteki bir topograf bir ziraat yüksek mühendisinin ağzını burnunun dağıttı. Olay araya girenlerin etkisi ile son-

(*) Neşet beyin konuşmasının bu noktasında odanın kapısı vuruldu. Gelen genç bayanı Neşet Bey "Baş Mühendislerimizden Ayşe Sargın" diye tanıttı. Sargın'a konuşmanın konusu ve amacı kısaca anlatılıp ondan da şoför hakkındaki kanaati rica edildi.

Sargın: "Görevim icabı sık sık araziye çıkarım. Birkaç kere de Kotan'ın yönettiği araba ile seyahat ettim. Ehil bir şoför. Hatta araba kullanmasını ondan öğrendim. Ast-üst ilişkilerini görmezlikten geliyor. Hatta biraz laubali diyebilirim. Bir keresinde bir proje tetkiki için arazide idim. Arabayı Recep kullanıyordu. Karısının kendisini terk ettiği sıralardı. Tarlalarda çalışan köylü kızları gösterip bana "Abla şu kızlara senin sözün geçer birini ikna et de alalım" dedi. Hiç cevap vermedim. O da sustu. Kendisi hakkında kanaatim pek olumlu değil. Başka bir şoförün yöneteceği araba ile görev yapmayı tercih ederim".

radan topografin mühendisten özür dilemesi ile kapandı. Olay ne disiplin kuruluna geldi, ne de müdüriyet re'sen hadiseye ek koydu. Bazı ilgililer mühendise affetmemesini, olayı resmiyete intikal ettirmesini istedilerse de mühendis "Akif Demir Olayı ne oldu ki! bunun da sonu belli. Sadece daha fazla yıpranmakla kalırım" deyip kendisinden özür dilenmesi ile yetindi. Topograf da mühendisi şikâyet için tahrik edenlere haber gönderip, "isterlerse devam etsinler, onlara da sıranın gelmesi yakındır" diye tehditler savurmuştu".

Vak'a yazarı, son olarak şu soruyu sorma ihtiyacını duydu:

"M. Bölgesi Müdürü, ya da TOPRAKSU Genel Müdürü, isteselerdi şoför hakkında re'sen bir işlem yapabiliyorlardı?"

N. Dilik "Şüphesiz. Şoför Genel Müdürlüğün şoförüdür. Bölgelerde temsilciliklerimiz vardır. Oralarda da şoför kadrosu bulunmaktadır. Müdür isterse temsilciliklerin ihtiyaç göstermesi halinde şoförü böyle bir temsilciliğe nakledebileceği gibi, Umum Müdürlük de, yine isterse Recep Kotan'ı M. Bölgesinden alıp, başka bir Bölgeye nakledebilirdi en azından".

Bütün ilgililer gibi Bay Neşet Dilik de ÜDK'nun ikinci bozma kararından sonra, yeni kurulacak disiplin kurulunun kendisini rahat çalışır bir atmosferde bulamayacağı kanısında idi.

Değerleme:

Yönetim ve yöneticilikle ilgili temel kurallardan biri şudur: Bir yönetici, değiştirme gücüne kesinlikle sahip bulunmadığı bir durumun değiştirilmesine girişirse yenik düşer*. Anlaşıldığına göre yetenekli bir teknik eleman olan Bay Demir emrindeki şoföre yenik düşmüştür. Hatta Akif Demir'in kişiliğinde mahallî disiplin kurulu ve hatta müdürlük yenik düşmüştür.

Bir iş yeri, asgari ölçüde disiplin yeridir. Belli kurallara uyma zorunluğunun bulunduğu bir yerdir. Aksinin düşünülmesi çalışma ikliminin bozulmasını, personel moralinin düşmesini, iş etkinliğinin azalmasını önemsememek sonucunu doğurur¹. İlgili bölge müdürünün ve yönet-

(*) İlk bakışta son derece açık görünen bu kural ve yargı yöneticileri olduğu kadar günlük yaşam ve eğlemlerinde kişileri ödünçü duruma düşürerek yozlaşmalarına da neden olabilir. Zor sorunlardan kaçmanın ve kusurları kabullenmenin bir gerekçesi de yapılabilir. Bozuklukların düzeltilmesi kişisel hırpalanmaları gerektireceğinden söz konusu kuralın açıklığı ve hatta geçerliliği en azından tartışılabilir bir sorundur.

1 J. B. Miner, *Personnel and Industrial Relations: A Managerial Approach*. The MacMillan Company, New York, 1969, s. 204-205.

tiği örgüt biriminin kademe kademe tüm personelinin bu durumu görmemesi olanaksız. Genel müdürlüğün yine bu sorunu anlamaması da olanaksız. Genel Müdürlük ve ona bağlı ÜDK, kanımızca soruna iki açıdan eğiliyor. a) "Taşra" simgesi ile nitelendirilen mahallî birimler, merkez örgütünün direktifleri doğrultusunda harekete zorunludurlar. b) İşte verim ve etkinlik biçimsel kurallar çerçevesinde sağlanabilir; kişisel yetenek ve girişimin iş etkinliğinde fazla ağırlığı yoktur. ÜDK, dolayısı ile Genel Müdürlük mahallî yönetimin ve üst kademe teknik elemanların burukluğunu, tenefüs ettikleri zehirleyici atmosferi kolayca görmezlikten geliyor. İstifa olasılığına da ağırlık vermiyor. Anlaşıldığına göre, genel müdürlük için ayrılacak bir müdürün yerine başkasını, ayrılacak bir ziraat mühendisinin yerine yine başka bir mühendisi atamak sorun değildir. Burada ister istemez akla bir soru takılıyor: İşten ayrılacak ya da çıkarılacak bir sürücünün yerine ayrı bir sürücü bulmak çok mu zordur? Olaydaki verilere göre şoför Kotan; geçimsiz, saygısız, sicili bozuk ve üstelik gerçek dışı bildirimde bulunmaktan çekinmeyen bir kişi, "Ben zaten ayrılacağım... Akif bey şikâyet etmesin" diye haber gönderip ricada bulunduğu halde, işinden ayrılmamış, bir çocuğu olduğu halde dört çocuğu ile perişan olacağını öne sürmüş, olay tanıklarının ifadelerine göre Demir'e ait olmıyan ağır küfürleri ona mal etmek istemiştir.

Durum bu iken Genel Müdürlük Kotanı en azından örgüt içinde başka bir göreve atama yetksinde iken, bu yetkiyi dahi kullanmamıştır. Neden? İşte bu kısa soruya yanıt aranırken, akla ister istemez hoş olmayan alternatifler geliyor. Örnek olayda yeterli veriler bulunmamakla beraber, Ülkemiz Kamu kesimi örgütlerinin yönetimi ve personel politikaları hakkında geçerli kural, koşul ve yaygın kanılara dayanarak bir takım spekülasyon yapmak mümkündür. Kısaca değinmekle yetineceğimiz bir kaç nokta örnek olayımızın değerlendirilmesinde sanırız yardımcı olur;

1. Akif Demir "çok yetenekli" bir mühendis olmakla beraber, hiyerarşik kurallara önem vermiyor. Dolayısı ile Genel Müdürlük yetkililerine de hoş görünecek tutumları riyakârlık kabul ediyor. Terfide emsallerine göre geride kalmasını da bu durum açıklayabilir. Demek ki Genel Müdürlükçe sevilip takdir edilmek, mesleki liyâkat ve kişisel yeteneklerden başka nitelikler gerektiriyor.

2. Şoför, gerekli gördüğünde, kolayca herkese yalvarabilecek ve onların duygularını sömürecek bir kişilikte. Genel tutumundan bu yola gitmiş olacağı düşünülebilir. Üst kademe yöneticilerinin özellikle en alt kademe personeline "baba" gibi davranma eğilimleri bu yoldan etkilenmiş olabilir.

3. Sendika yetkililerinin, ne pahasına olursa olsun sınıfsal bir görüşle kendi üyelerini tutma gayretleri ve baskıları genel müdürlük yetkililerini ve mahallî bölge müdürünü yıldırılmış bulunabilir. Nitekim özel danışma ve konuşmalarında şoförü kınadıkları halde, nihai karar' da ona yan çıkmıştır. ÜDK da ısrarla bu olay bir "hürmetsizliktir" der bir tutumla, "taşra" diye adlandırdığı mahallî disiplin kurulunu azarlama ve küçültme yoluna gitmiştir. Bir astın bir üstü döğmesi, yumrukla yüzünü yaralaması, gömleğini yırtması "hürmetsizliğin" herhalde dışında bir eylemdir.

4. Mühendis ve disiplin kurulu üyelerinin muhtemel istifaları halinde kadro açılacağı ve buralara "yakınların" atamalarının kolaylaşacağını hesaplamak da olasılık içerisindedir.

5. İşin ve hizmetin etkinliği kamu kesiminin diğer dallarında olduğu gibi anlaşılıyor ki önemsenen hususlar değildir. Bürokrasiye uyum, sorun yaratmadan biçimsel kuralları uygulamak, liyakata ve girişimci davranışa tercih edilmektedir. Gerçekten Türk kamu kesiminde etkin çalışmama ve başarısızlık nedeni ile ilgili yöneticilerin hesap verme durumuyla karşılaşmaları nadir olmakla beraber, etkinliği azaltan etkenleri ortadan kaldırmaya yönelik tutumlar ciddi riskler taşımaktadır.

6. Son çeyrek asırda, türk bürokrati imparatorluk zamanından süregelen ayrıcalıklı yerini ve tartışma götürmeyen prestijini görülür bir şekilde kaybetmeye başlamıştır. Sözkonusu aşınma, toplumumuzun bütün katları gözünde olduğu gibi, kamu kesiminde görev yapan işçiler ve örgüt alt kademe personeli bakımından da geçerlidir. Örnek olayımızda bu noktayı simgeleyen çarpıcı bir örnek vardır. M. Bölgesi Müdürlüğünde birçok başmühendisin bile işçi statüsünü kabul ederek sigortalı durumu tercih etmelerini anlamak başka türlü mümkün değildir². Akif Demir, sayılan bu hususları biliyor mu? Bize göre bu soruya olumlu cevap vermek olanağı yoktur. "Emrederim, olmazsa azarlarım sorun kalmaz" düşüncesi ile hareket ettiği anlaşılıyor. Şoförün arkasında sendikanın varlığını ve o sendikanın ağırlığını tartamıyor. Örnek olaya alma olanağı bulunamıyan fakat varlığı ve güçlü işleyişinden kuşku duymadığımız gayri resmi ilişkiler ağı da yine Bay Demir'ce sanırız gereken açıklık ve ağırlığı ile anlaşılammıştır. Aksi olsa idi, "değerleme" ye başlarken ilk cümlemizde belirttiğimiz kurala uyar, şoförün üzerine varmaz ve "yenik düşmezdi". Oysa mevcut durumu ile görünümü dahi kurtarabilmek gücünde değildir. Bölge müdürü ses

2 Bu hususla ilgili olarak geniş ve ayrıntılı bilgi için bkz. Doç. Dr. Alpaslan Işıklı "Kamu Kesiminde Çalışanların Sendikal Hakları" *Sayıştay Denetçileri Derneği Meslek Dergisi Mali Hukuk*, Yıl 7 sayı: 40.

çıkaramamaktadır. Bölge disiplin kurulu açmaza girip, görevden affını istemiştir. Personelin örgüt yönetimine ve disiplin kurullarına saygı ve güvenleri kalmamıştır. Olay metninin sonunda konu edilen topografin, mühendisin "ağzını burnunu dağıtması" ve sonradan topografin etrafa tehditler gönderip pervasızca gözdağı vermesi ilginç bozulmalardır.

Bize göre olayın tahlili yukarıdaki şekilde olmakla beraber, temel bir soru askıda kalmaktadır. O da, bu tür disiplinsizlik olayları nasıl önlenbilir? sorusudur.

Topraksu M. Bölgesi Müdürlüğü Köy İşleri Bakanlığı Topraksu Genel Müdürlüğüne bağlıdır. Genel Müdürlüğün ve Bakanlığın, dolayısı ile hükümetin tutum ve politikası kamu kesimine giren örgütlerin alt birimlerinde yansımakta gecikmemektedir. Olayda sadece genel müdürlük değil, bölge müdürlüklerinin dahi politik mevkiler olduklarına ve sendikal etkilere açık bulduklarına değinilmiştir. Politik etkiler ister en üst kuruluşlardan, isterse sendikalardan gelsin, madem ki bu bir veridir ve olayların akışını ters yöne çevirmek olanaksızdır, kişisel yargıların ve kişisel iyileştirme gayretlerinin sınırlı geçerliliği söz konusudur. Kişisel gayretleri gösterecek olanlar ister bakan, isterse genel müdür olsunlar, mevcut çarkların işleyişi içerisinde kısa sürede yıpranmaya mahkûm olabilirler.

Topraksu bölge müdürlükleri gibi kamu kuruluşlarında çalışanlar ister mühendis, isterse işçi olsunlar aynı özdeki hizmetin gerçekleştirilmesine yönelik çabanın içerisindeyler. Dolayısı ile, örneğin şoför Kotanın sendika üyesi olması ve onun zırhı ile korunması yanında, Akif Demir gibi mühendisler aynı hakkın tanınmaması mantığa ters düşmektedir. A. Demir de sendikalı olsa idi. sendika temsilcilerinin taraf tutmaları söz konusu olmayacak, disiplin adına örgüt içerisinde disiplinsizlik yoğunlaştırılmayacaktı. İdarenin politik kararları sendika ağırlığı ile dengeleşeceği için adil bir yönetim uygulamasına geçiş kolaylaşacak, örgüt amaçlarına yönelmede birim yöneticileri, şimdikinden çok daha cesur davranabileceklerdi. Böyle bir denge personelin katılım ve aidiyet duygularını da geliştireceği için denetim de giderek kolaylaşacaktı. Yine böyle bir denge, örgüt-içi demokrasiyi gerçekleştireceği için basit gibi görünen disiplinsizlik olayları aylarca, hatta yıllarca sürüncemede kalmadan çözüme ulaştırılabilecekti.

EK: 1

TOPRAKSU Genel Müdürlüğü ile Tarım-İş Sendikası'nın aralarında akdedilen 1.3.73 - 1.3.75 tarihli sözleşmenin Ek: 7 cetvelindeki

Cezai müstelzim hareketlerle ceza ve disiplin anlaşmazlık konularına ilişkin sözleşme maddeleri:

a) Ek: 7 Cetvelindeki cezalandırma ile ilgili 16, 17, 18, 19 ve 29 uncu maddeler:

Cezai Müstelzim Hareketler	1. defa	2. defa	3. defa	4. defa
16. Amirlerine karşı hürmetsizlik etmek	İhtar	2. yev. kes.	3. yev. kes.	İhraç
17. Amirlerine karşı hakaret ve tecavüzde bulunmak	İhraç			
18. Arkadaşlarına maiyetine ve ya iş sahiplerine karşı kaba muamelede bulunmak	İhtar	1. yev. kes.	2. yev. kes.	İhraç
19. Arkadaşlarına maiyetine ve ya iş sahiplerine karşı hakaret, tehdit veya tecavüzde bulunmak	3 yev. kes.	İhraç		
29. İş yerlerinde kavga çıkmasına sebebiyet vermek	İhtar	2 yev. kes.	3 yev. kes.	İhraç

b) Diğer Maddeler:

111. Disiplin Kurulları Mahallî ve Üst Disiplin Kurulu olmak üzere iki türdür. Bu kurullar 3 işveren ve 3 sendika temsilcisi olmak üzere 6 kişiden oluşurlar. Kararlarda oyların eşitliği halinde başkanın bulunduğu tarafa uyulur. Başkan iş veren tarafından bir üyedir.

112. Disipline aykırı fiilin işlenmesi halinde işverence olayın öğrenildiği günden başlayarak 6 işgünü içinde soruşturmaya başlanır. bu süre aşırsa disiplin kovuşturması yapılmaz. Genel müdürlükten soruşturma heyeti gönderilmesi gerektiğinde 6 günlük süre 20 gün olarak kabul edilir.

113. Bildirim, işverence imza karşılığı yapılır. Bildirimden sonra 15 gün içinde ilgili üst disiplin kuruluna baş vurur. Oradan da yargı organlarına baş vurulabilir.

116. İşyeri disiplin kurulunca verilmiş ihtar cezası dışındaki cezalara işçiler, kendilerine bildirilen günden başlayarak 15 gün içerisinde üst disiplin kuruluna müracaat edebilirler. İtiraz dilekçelerinde itiraz nedenleri açıkça belirtilir. Üst Dis. Kur. Genellikle belgeler üzerinde inceleme yaparlar. Gerekirse anlaşılmayan hususlarda işçinin savunması tekrar alınır. ve tanıkların ifadelerine başvurulabilir. Lüzum görülürse işçi dinlenebilir. Üst. Dis. Kur. en çok 2 ay içinde kararını verir.

123. İki işveren ve iki sendika temsilcisi olmak üzere dört kişiden oluşan mahalli uzlaştırma Kurulu, teessüs eder. İşyeri çalışma şartları, sözleşmenin uygulanmasından doğan aksaklıklar, iş yeri çalışma düzenini bozacak veya tüm olarak işçi haklarını zedeleyecek nitelikte karar alınırca taraflar 15 gün içinde yüksek uzlaştırma Kuruluna baş vura bilir.

124. Üç işveren ve üç sendika temsilcisinden olmak üzere altı kişiden oluşan yüksek Uzlaştırma Kurulu teessüs eder ve,

- a) Mevzuatın tatbikinden doğan aksaklıkları,
- b) Sözleşmenin tatbikinden doğan aksaklıkları,
- c) Mahalli Uzlaştırma Kurullarınca karara bağlanamayan ihtilaf-
ların vb. gibi hususları çözüme bağlamakla görevlidir.